

באו להשתעשע עמו בדברי תורה. אחת ההוכחות לכך הוא מכתבו של **הרב מאיר סטלביץ**, שהיה רב בשכונת "זכרון משה", ומלפנים היה אב"ד חסלביץ. הוא היה גם אומר שיעורים בישיבת "עץ חיים" ונודע בכינויו בפי הירושלמים כ"דער חסלביצער". הוא שלח לסבא את ספריו שזכה להוציא לאור בארץ אחרי שנדפסו כבר בחו"ל וצרף אליהם מכתב וזה לשונו:

"יום ו' כ"ח לחודש ניסן תש"א

אחדשה"ט ברגשי כבוד

לשמחת לבבי ולבב כל יראי ד' ודורשי טוב שלום גדולי ישראל שלחתי לו ב' הספרים שלי שיצירתי אותם בארץ הקודש אותות שתיים אלה לשמחת עלייתו לארץ הקודש והצלתו ממאורת צפערונים.

חג השמחה הזה חגגתי גם אני לפני קרוב לתשע שנים כשזכיתי להנצל מפח יוקשים ולעלות אל ארץ אבות. כן יתן ד' שנזכה לראותה בשלוותה לימים יצורו בפריחת גידולי ישראל ובשגשוגיהם לתורה ולתעודה ביראת א' שלימה.

בטח יודע מספרי הראשון גם כן שהוצא לאור ב' פעמים - - - וההרפתקאות הפסיקו את ... ולכן כבואי אל ארץ הקודש וזיכני ד' להתייחד בלב בטוח ולהתכוון עולמי בד' אמות של הלכה הוצאתי לאור יצירתי ב' הספרים הנ"ל המיוחדים לבחירי הישיבות כאשר נתפרסמו באהליהם לספרים נחוצים וכאשר יוכחו עיני חכמתו ולאיש גדול כמותו שלחתי ללא דרשו בנשעני על הערצתו הגדולה לספרים כאלה ובפרט בצוק עתים כאלה ויתן ד' ישועתו בקרוב ועזרתו מקודש ונשמח על גאולת עם ישראל וכל העולם כולו במהרה.

מכבדו כערכו הרם

מאיר סטלביץ

הסבא לא מאס בכל פעולה שמטרתה הייתה להרבות תורה ולחזק את לימודה. סיפר חיים הויזמן שהוא למד בחדר בבתי הונגרים והסבא היה בא לבחון שם את הילדים כדי לתת להם חיזוק בלימוד.

בשנת תש"ד (1944) פתח הסבא רבי אליעזר יהודה, את הישיבה עם קבוצה של עשרה אברכים אשר רובם באו מישיבת עץ חיים.

הישיבה נפתחה בבית הכנסת "בית ברוך" אשר בשכונת מאה שערים וזה היה

ביחד עם הכולל של **רבי דב סוקולובסקי**, חתנו של המירער רב, ובעלה של חנה דינה היקרה הזכורה לנו לטובה.

במרכז התמונה ר' דב סוקולובסקי נואם, מאחוריו ראש הישיבה עם הגיעו מארה"ב, הילד היושב בשמאל התמונה: ר' משה ב"ר דוד פינקל, בימין: הדוד ר' משה ב"ר אליעזר יהודה. הארוע : אירוסין של ר' רפאל שמולביץ עם עדנה פרבשטין.

בשלב שני הועברה הישיבה ל"בתי מילנר" שהם היום כמעט נראים כבניין אחד עם חצר בקרבת הישיבה, ובקרבת ביתו של ראש הישיבה. בין הראשונים מאז יש לציין את **רבי חיים ברים**, **רבי משה הרשלו**, **רבי מנדל אטיק**, **רבי משה ישעי' לנדוי** (שהיה מועמד להיות אב"ד בירושלם) ו**רבי משה סלנט** בנו של רבי יוסף סלנט שהתגורר בבתי נייטן, **רבי דב מאיר ב"ר צבי קרויזר** וגם **רבי יודל שפירא**, שכתב את שיעוריו של הדוד רבי ביינוש שנאמרו בבית ברוך. משם עברו לבית הכנסת "אחוה". וזה היה בערך בשנת תש"ח בזמן ההפגזות וההפצצות על העיר. שם כבר גדל המניין של הלומדים והיה הכרח לחשוב ברצינות על בניין נפרד ומיוחד להישיבה. על אותם ימי בראשית, כאשר הסבא ביקש מהמשגיח רבי יחזקאל לווינשטיין להיות המשגיח בישיבה סיפר משה:

היה חורף קר ואולי לא היה חימום בתוך "אחוה שול" והתלמידים חיפשו כיצד להתחמם. הנה באה הישועה מכיוון בלתי צפוי. מוכר ה'סחלב' החם הגיע. מובן שהיו בני ישיבה שידם לא השיגה לקנות כוסית סחלב אבל היה מי שכן קנה וישב בתוך בית

הכנסת של אחווה ואכל את הסחלב בכפית והתענג על החום העולה מן הכוסית. באותו רגע נכנס רבי יחזקאל לוויןשטין, המשגיח, ובראותו זאת הוא עצם את עיניו, עיקם את פניו וכל כולו הביע סלידה איומה מן המחזה הזה. הייתה כאן התנגשות בין העולם הירושלמי על מנהגיו ובין משטר הלימוד המיראי שהנהיגו רבי ירוחם המשגיח במיר ורבי יחזקאל במיר ובשנחאי. שניהם לא הלכו יחדיו. ובאותו העניין.

רבי זלמן רוטנברג

רבי זלמן רוטנברג, שקראו לו בישיבה ר' זלמן לונער, הגיע לישיבה במיר בגיל חמש עשרה ולמד אצל הסבא רא"י. עם הגיעו של הסבא לארץ ישראל נעתר רבי זלמן לבקשתו וסייע לו בפתיחת הישיבה. משך שנים אחדות שימש כמגיד שיעור וכמנהל רוחני גם יחד. אותם תלמידים אשר היוו את גרעין היסוד כיום הם מגדולי תלמידי החכמים בה. בט"ו באדר תשט"ו נסתלק חותנו רבי מאיר קרליץ וחודשים ספורים לאחר מכן ביקש רבי זלמן רוטנברג להקים ישיבה על קברו ועבר לבני ברק.^(*)

אל יחשוב הקורא כי בניין הישיבה בקלות בא, ואל יחשוש שהאבא עמד מנגד בתל

* יתד פנחס תשס"ב

אביב וחיכה עד שיוזמן לשאת משרה נכבדה. לא כך היו הדברים, כי הסבא בנה את הישיבה במסירות נפש בלתי רגילה. מסירות זאת חלה על הצד הגשמי כמו על הצד הרוחני.

הזמנים היו זמנים קשים מאד. תרומות מחו"ל לא זרמו כפי שהן זורמות היום. לא נאספו אז מיליונים, אף לא רבבות ואולי גם לא אלפים. בשנת תש"ד (1944) קנה הסבא מגרש בשכונת בית ישראל. הוא חלם ולחם למען הגשמת חלומו.

חלפו עוד מספר שנים כאשר לישיבה יש רק מגרש. עד שסוף סוף החלה הבנייה בשנת תש"ז (1947). זה היה עיתוי קשה מאד. המצב עם הערבים היה גרוע הם החלו לירות על היהודים בכל מקום אפשרי ובעיקר על התחבורה היהודית. זאת הייתה אינטיפדה ממש, אלא שאז קראו לזאת בשם: מאורעות. אי השקט הזה לא תרם לאספקת חומרי בנייה ולא לסדירות הביצוע של הקבלנים. אבל, הבנייה של הישיבה הגדולה בעולם אסור לה להפסק.

אחרי ההפגזות של תש"ח והמצב הכלכלי הקשה ששרר בזמן מלחמת השיחרור, צברה הישיבה חובות רבים. הגיעו דברים לכך שלא הייתה כל ברירה הסבא נאלץ לשים פעמיו לארצות הברית כדי להשיג משאבים להמשך הבנייה. אולם בל נקדים את המאוחר.

בשנים ההן, השנים של טרום הקמת המדינה, היו רבים מבין בחורי הישיבות שהשתייכו למחתרות של ההגנה, האצ"ל והלח"י. אפילו בין המשפחות הירושלמיות הוותיקות היו בחורים שנסחפו בהתלהבותם והלכו להלחם למען שיחרור היהודים מעול האנגלים.

בישיבה היה בחור שהשתייך כמדומני לאצ"ל.

במסגרת זאת התנהל החיים במסלולם הרגיל אלא שבלילות היו הולכים להתאמן בירי ולעתים גם יצאו לפעולות. כך שיתכן והבחור למד ביום בישיבה ואילו בלילה הוא נעלם למספר שעות... כאשר נודע הדבר בא **רבי מנדל אטיק**, איש ירושלים ולמדן גדול לסבא ואמר לו:

או שמגרשים את הבחור או שאני עוזב את הישיבה.

שאל הסבא: